

ZAŠTITA PRAVA OPLEMENJIVAČA: UPOV 19878, UPOV 1991 I HRVATSKO ZAKONODAVSTVO¹

Z. Šatović i I. Kolak

Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zavod za oplemenjivanje bilja, genetiku i metodiku istraživanja
Faculty of Agriculture University of Zagreb
Department for Plant Breeding, Genetics and Biometrics

SAŽETAK

U radu se uspoređuje hrvatsko zakonodavstvo na području zaštite prava oplemenjivača s smjernicama danima u ugovoru UPOV iz 1978. i 1991. godine. Iako Republika Hrvatska nije članica UPOV-a, njezini su zakoni u skladu s odredbama ugovora UPOV iz 1978. godine. No, postoje znatne razlike između UPOV-a iz 1978. i 1991. godine. Daljnji je rad na usklađivanju hrvatskog zakonodavstva s odredbama UPOV ugovora iz 1991. godine nužan ukoliko se želi pristupiti članstvu.

Ključne riječi: zaštita prava oplemenjivača, UPOV, oplemenjivačevo izuzeće, seljakova prava, priznavanje kultivara

UVOD

Zakonodavstvo na području zaštite prava oplemenjivača neke države vjeran je odraz njenog napreka na području poljodjelstva. Na ovom području zakonodavstvo mora kontinuirano pratiti i podupri opći razvoj poljodjelstva. S jedne strane nedostatak ili nedovoljna definiranost zakona priječi poticanje stvaranja novih kultivara jer oplemenjivači ne dobivaju dovoljnu nadoknadu za svoj rad, a vodi i u međunarodnu trgovinsku izolaciju zemlje. S druge strane, prestrogo zakonodavstvo, nedovoljno utemeljeno na stvarnim potrebama i mogućnostima poljodjelstva, nužno vodi u nepoštivanje osnovnih odredbi zakona zbog nemogućnosti uspostavljanja mehanizama nadzora.

Zakonodavstvo na području zaštite prava oplemenjivača postalo je predmetom mnogih rasprava prvenstveno zbog:

- sve većeg razvoja biotehnologije i patentiranja biotehnoloških izuma odnosno otkrića;
- revizije UPOV ugovora 1991. godine;
- potpisivanje Konvencije o biološkoj raznolikosti¹ 1992. godine;
- potpisivanja GATT sporazuma 1993. godine;
- rada FAO Komisije za biljne genetske izvore na dokumentu nazvanom

Međunarodno zalaganje za biljne genetske izvore (International Undertaking for Plant Genetic Resources - IU): Komisija je ustanovljena 1983. godine, no posljednjih je godina rad znatno intenzivniji.

¹ Konvencija o biološkoj raznolikosti (Convention on Biological Diversity) ne govori direktno o pravima oplemenjivača kao što to nije cilj niti Međunarodnog zalaganja za biljne genetske izvore (International Undertaking for Plant Genetic Resources). U svakom slučaju prava seljaka da slobodno siju i razmjenjuju sjeme u svrhu, između ostalog, očuvanja biološke raznolikosti na našoj Planeti često se spominje u odnosu na prava oplemenjivača. To je i glavni kamen spoticanja između visokoindustrijaliziranih zemalja siromašnih biljnim genetskim izvorima i zemalja u razvoju koje u većini slučajeva posjeduju nemjerljivo bogatstvo biljnih genetskih izvora.

Potpisivanjem ugovora GATT (General Agreement on Tariffs and Trade - Opći ugovor o tarifama i trgovini) države-potpisnice su dužne zaštititi prava oplemenjivača. To je moguće učiniti na tri načina: postati članom UPOV-a (na temelju ugovora iz 1978 ili pak 1991), razviti *sui generis* (lat. svojevrsni) sustav zaštite prava oplemenjivača ili zaštititi novostvorene kultivare u okviru patentnog prava.

Naša država, s te strane, udovoljava zahtjevima ugovora GATT jer posjeduje sustav zaštite prava oplemenjivača. No, krajnji cilj R. Hrvatske trebao bi svakako biti usklađivanje zakona prema smjernicama danima u ugovoru UPOV, te potpisivanje navedenog ugovora. Da bi takvo što postalo moguće nužno je pratiti razvoj zakonodavstva na ovom području i analizirati mogućnosti R. Hrvatske u prilagodbi vlastitog zakonodavstva.

USPOREDBA UPOV-A 1978, UPOV-A 1991 I HRVATSKOG ZAKONODAVSTVA

Hrvatsko zakonodavstvo na području zaštite novostvorenih kultivara temelji se na Zakonu o priznavanju novostvorenih, odobravanju uvođenja u proizvodnju strani i zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja (SL SFRJ Br.38 od 10.07.1980; u tekstu - Zakon) te na Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o priznavanju novostvorenih, odobravanju uvođenja u proizvodnju stranih i zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja (SL SFRJ br. 82 od 21. 12. 1990; u tekstu - Izmjene). Navedeni su zakoni prenijeti u zakonodavstvu R. Hrvatske Ukazom o proglašenju Zakona o preuzimanju saveznih zakona u oblasti poljoprivrede i šumarstva koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuju kao republički zakoni (NN RH br. 53 od 08. 10 1991.)

Tabela 1. Države potpisnice UPOV-a, države koje su zatražile članstvo u UPOV-u, te države promatrači
Table 1. Member-States of UPOV, States which deposited the request and Observer-States

Države-promatrači Observers	Države koje su zatražile članstvo u UPOV-u* States which deposited the requests*	Države- potpisnice ugovora UPOV iz 1978. Member-states on the basis of the UPOV 1978 Act	Države-potpisnice ugovora UPOV iz 1991. Member-states on the basis of the 1991 Act
Brazil/Brazil	Kolumbija/Columbia	Argentina/Argentina	Belgija/Belgium
Hrvatska/Croatia	Portugal/Portugal	Australija/Australia	Danska/Denmark
Indija/India	Ruska Fed./Russian Fed.	Austrija/Austria	Francuska/France
Indonezija/Indonesia	Ukrajina/Ukraine	Češka/Czech Republic	Irska/Ireland
Maroko/Marocco		Finska/Finland	Italija/Italy
Panama/Panama		Japan/Japan	Izrael/Israel
Rep. Koreja/Rep. of Korea		Mađarska/Hungary	Južnoafrička Rep./South Africa
Rumunjska/Romania		Meksiko**/Mexico**	Kanada/Canada
Slovenija/Slovenija		Norveška/Norway	Nizozemska/Netherlands
Tajland/Thailand		Poljska/Poland	Njemačka/Germany
		Slovačka/Slovakia	Novi Zeland/New Zealand
		Urugvaj/Uruguay	SAD/USA
			Španjolska/Spain
			Švedska/Sweedn
			Švicarska/Switzerland
			Velika Britanija/United Kingdom

*sve su države zatražile članstvo na temelju ugovora iz 1978, a Ruska Federacija i na temelju ugovora iz 1991. /requests were deposited on the basis on the 1978 Act; the request deposited by Russian Federation was also based on the 1991 Act

**nije još u punopravnom članstvu /not yet member

UPOV ugovor (International Union for the Protection of New Varieties of Plants - Međunarodna unija za zaštitu novostvorenih kultivara biljnih vrsta) prvi je put potpisan 1961. godine. 1972. godine donijeti su dodatni članci, a 1978. godine je prerađen. Godine 1991. tekst se prerađuje još jednom. Zahtjevi za članstvom na temelju ugovora iz 1978. zaprimani su do kraja 1993. godina, a iznimno će se zaprimati do kraja 1995. godine u slučaju zemalja u razvoju. Nakon 31. 12. 1995. članstvo se, dakle, može zatražiti samo na temelju ugovora od 1991. U tabeli 1. dani su podaci o članstvu u UPOV-u.

1. Što se može zaštititi

Prema UPOV-u 1978 zaštićuju se kultivari onih biljnih vrsta koje su navedene u nacionalnoj listi, a od država-potpisnica se traži da progresivno šire opseg zaštite na sve biljne rodove i vrste (Art. 4). Prema UPOV-u 1991 države-potpisnice moraju omogućiti zaštitu kultivara svih biljnih vrsta tako da nove države-potpisnice moraju omogućiti zaštitu najmanje 15 biljnih vrsta, te su obvezne u razdoblju od 10 godina proširiti opseg zaštite na sve biljne vrste (Art. 3). U slučaju R. Hrvatske mogu se zaštititi kultivari svih biljnih vrsta. Član 3. Zakona kaže da se "pod sortom, prema ovom zakonu, razumijevaju se populacije, klonovi, linije, rodovi, hibridi i podloge biljnih vrsta, bez obzira na izvor odnosno na polazni materijal iz kojeg su nastali". Kod oraničnih kultura redovito se zaprimaju kultivari 26 biljnih vrsta (cikorija, duhan, grah mahunar, grašak, jara pšenica, jara zob, jari ječam, jari stočni grašak, krastavac, krumpir, kukuruz, lucerna, ozima pšenica, ozima uljana repica, ozima zob, ozimi ječam, ozimi stočni grašak, rajčica, šećerna repa, sirak, soja, stočna koraba, stočna repa, stočni kelj, suncokret, trave), no zakonodavac, dakle, ostavlja otvorenim mogućnost zaštite kultivara i svih ostalih biljnih vrsta.

2. Ocjena opravdanosti zahtjeva za priznavanjem

Prema UPOV-u 1978 novostvoreni kultivar mora imati slijedeća svojstva da bi se mogao zaštititi: da se može jasno razlikovati od već postojećih kultivara, da nije ponuđen na prodaju ili u prodaji u vrijeme podnošenja zahtjeva za zaštitom da je dovoljno homogen (= uniforman), te da je stabilan u ekspresiji osnovnih svojstava (Art. 6). UPOV 1991 ne donosi bitne novine, no uspostavlja jasnije pojmove za već navedeno. Stoga, novostvoreni kultivar mora biti nov, različit, uniforman i stabilan (new, distinct, uniform and stable) (Art. 2). Ova se svojstva često označavaju engleskom skraćenicom DUS (distinctness, uniformity, stability).

Sortna komisija R. Hrvatske utvrđuje slijedeća svojstva novostvorenog kultivara u svrhu njegova priznavanja (Član 4. Izmjena koji se odnosi na član 17, stav 2 Zakona):

- 1) identitet, homogenost i stabilnost sorte;
- 2) proizvodna vrijednost sorte (prinos, kvaliteta i druge bitne osobine);
- 3) područja odnosno lokaliteti u kojima ispitivana sorta nadmašuje standardnu sortu u pogledu prinosa, kvalitete i drugih bitnih osobina.

Valja napomenuti da UPOV 1978 niti UPOV 1991 ne spominju proizvodnu vrijednost kultivara kao nužno svojstvo pri zaštiti. To je iz razloga što nije bilo moguće naći međunarodno prikladnu definiciju vrijednosti budući da se kriteriji proizvodne vrijednosti jako razlikuju između zemalja potpisnica. U svakom slučaju, UPOV ugovor ostavlja državama-potpisnicama pravo na takove preinake.

3. Trajanje zaštite

UPOV 1978 propisuje minimalno trajanje zaštite od 18 godina u slučaju vinove loze, voćarskog, ukrasnog i šumskog bilja, a 15 godina u slučaju ostalih biljnih vrsta (Art. 8).

Po UPOV-u 1991 minimalno je trajanje produženo na 25 odnosno 20 godina (Art. 19). Hrvatsko zakonodavstvo je u potpunosti preuzelo naputke UPOV-a 1978 (Član 49. Zakona):

4. Opseg zaštite

Po UPOV-u 1978 zaštita obuhvaća proizvodnju reproduktivnog materijala (ili materijala za vegetativnu propagaciju) u svrhu prodaje. Treba imati na umu da materijal za vegetativnu propagaciju uključuje u slučaju npr. ukrasnog bilja zapravo čitavu biljku (Art. 5). Prema UPOV-u 1991 ova se zaštita širi i na cjelokupan biljni materijal priznatog kultivara svih biljnih vrsta. Tu je razlika između UPOV-a 1978 i UPOV-a 1991 prilično velika, te ima dalekosežne posljedice u poljedjelskoj proizvodnji određene zemlje. Drugim riječima, po UPOV-u 1991 (Art 14) proizvođač je dužan platiti nadoknadu oplemenjivaču i u slučaju merkantilne proizvodnje zaštićenog kultivara, a ne samo sjemenske proizvodnje kako je to bio slučaj po UPOV-u 1978 (osim u slučaju ukrasnog bilja). Ova se odredba naročito strogo odnosi na slučaj uvoza merkantilne robe kultivara zaštićenog u državi-uvoznici iz države koja nije potpisnica UPOV-a, ili pak nema razvijen svojevrsni sustav zaštite oplemenjivačkih prava.

Hrvatskim je zakonodavstvom zaštićeno umnažanje sjemena, sadnog materijala i drugih reproduktivnih organa zaštićene sorte, te njihovo stavljanje u promet. Iako to nije izričito navedeno iz više članaka Zakona (Član 46. Prava nosioca zaštite, te člana 56. i 57. Obaveze korisnika dozvole) to nedvosmisleno proizlazi. Valja napomenuti Član 48. koji glasi: "Ako je zaštićena sorta ukrasno bilje, nosilac zaštite stječe, osim prava iz ovog zakona, pravo isključive proizvodnje toga ukrasnog bilja i za nereproduktivne svrhe". Ovo je u potpunosti u skladu s UPOV-om 1978.

5. Oplemenjivačevo izuzeće (*Breeder's exemption*)

Izrazom oplemenjivačevo izuzeće (*breeders exemption*) označava se pravo upotrebe zaštićenog kultivara u oplemenjivačkim programima u svrhu stvaranja novih kultivara. To je vrlo stari i općeprihvaćen koncept koji se temelji na činjenici da se svi kultivari baziraju na starima, već postojećima, te da je sloboda upotrebe svih postojećih kultivara u oplemenjivačkim programima nužna za postizanje napretka. U UPOV-u 1978 (Art. 5), a i u UPOV-u 1991 (Art. 15) to je izričito navedeno. No, UPOV 1991 donosi i koncept "u osnovi izvedenog kultivara" (*essentially derived variety*) (Art 14).

Uvođenje navedenog koncepta unio je mnogo nesuglasica i nesigurnosti kako među oplemenjivačima tako i među proizvođačima. Rasprave oko njegovog uvođenja u ugovor UPOV počele su skorašnjim naglim razvojem biotehnologije i netradicionalnih oplemenjivačkih metoda. Prvenstveni je cilj ove odredbe sputavanje tzv. "kozmetičkog oplemenjivanja" koje se pojavilo u praksi tijekom 80-tih godina u visokorazvijenim zapadnoeuropskim zemljama, SAD-u i Japanu. Pod "kozmetičkim oplemenjivanjem" misli se na postupak izmjene² vrlo malog broja gena u inače vrlo uspješnog kultivara.

Novostvoreni kultivar, budući da se razlikovao od ishodišnog, bilo je moguće zaštititi i tako je dugogodišnji rad na oplemenjivanju ishodišnog kultivara ostao nedovoljno vrednovan. Po UPOV 1991 kultivar stvoren takvim postupkom naziva se "u osnovi izveden" i moguće ga je zaštititi uz naknadu oplemenjivaču ishodišnog kultivara. Iako se općenito shvaća smisao i svrsishodnost takovog pristupa, mnogi su oplemenjivači zabrinuti

² U UPOV-u 1991 se navodi da se izvedeni kultivar može dobiti npr. selekcijom prirodnog ili inducirano mutanta, somaklonalne varijante, netipične biljke unutar ishodišnog kultivara, ili pak povratnim križanjem i transformacijom pomoću genetskog inženjerstva.

za mogućnosti sprovođenja navedenog u praksi. Još uvijek je nejasno koja je to minimalna genetska distanca između dvaju kultivara da bi se moglo dokazati da jedan kultivar nije izveden iz drugog i kako je u praksi (tj. rutinski) utvrđivati. Velike se nade polažu u daljnji razvoj tehnika molekularne genetike (izoenzimi, RFLP, RAPD, fingerprinting itd.) koje bi mogle biti presudne u identifikaciji kultivar. Općenito je mišljenje da izrazi "izvedeni kultivar" te "minimalna genetska distanca" još uvijek nisu dovoljno jasno definirani. Pri daljnjim raspravama svakako se moraju uzeti u obzir specifičnosti biljnih vrsta. Genetska je osnova nekih biljnih vrsta znatno sužena te je većina komercijalnih kultivara vrlo slična.

Naše zakonodavstvo također dopušta upotrebu zaštićenog kultivara za stvaranje novih bez suglasnosti nosioca zaštite (Član 47. Zakona). U istom je članku spomenuto da "zaštićena sorta ne može se, bez suglasnosti nosioca zaštite, koristiti u procesu neprekidnog ukrštanja (hibridizacije) za stvaranje merkantilnih linija". Ove su odredbe sasvim u skladu s UPOV-om 1978.

6. Seljakova privilegija (*Farmers' privilege*)

Seljakova privilegija također je jedan od tradicionalnih pojmova kojim se označava pravo seljaka da sačuvaju sjeme iz jedne sezone da bi ga sijali u slijedećoj. To pravo se odnosi i na zaštićene kultivare. Seljak također ima pravo da slobodno razmijenjuje sjeme sa svojim susjedima. Po odredbama UPOV-a 1978 ovo se pravo podrazumjeva (Art. 5). Po UPOV-u 1991 prava oplemenjivača su jasnije objašnjena, ali i proširena nauštrb seljakove privilegije. Dopušta se uzgoj zaštićenog kultivara u nekomercijalne svrhe (Art. 15), a na državama-potpisnicama je da, ako to smatraju nužnim, uvedu u zakone i pravo prodaje merkantilne robe zaštićenog kultivara dobivene sjetvom sačuvanog (necertificiranog) sjemena.

Okolo seljakove privilegije vodile su se rasprave na mnogim važnim forumima, a naročito u svezi Konvencije o biološkoj raznolikosti (Convention on Biological Diversity) i FAO Komisije za biljne genetske izvore³ (FAO Commission on Plant Genetic Resources). Mnoge nevladine organizacije za zaštitu biljne raznolikosti kao i vlade mnogih zemalja u razvoju u činjenici da u UPOV-u 1991 nije navedeno postojanje seljakove privilegije vide jasnu težnju razvijenih država, potpisnica UPOV-a ka sve većem opsegu zaštite oplemenjivačkih prava koji se, u krajnjoj instanci, neće moći razlikovati od zaštite dobivene na temelju patentnih prava. S tim se u svezi često spominje strah od monopolističkog pristupa sveprisutnih multinacionalnih sjemenskih kompanija i oživljavanja kolonijalističkog odnosa prema zemljama u razvoju.

Po uzoru na UPOV 1978 ni u hrvatskom zakonu izričito ne piše o pravima seljaka ali se to jasno vidi iz drugih odredbi.

7. Zabrana dvostruke zaštite

U UPOV-u 1978 navodi se da država-potpisnica može prava oplemenjivača štiti na način naveden u ugovoru, na neki drugi svojevrsan način ili pak patentima. U svakom slučaju kultivari određene biljne vrste ne mogu se štiti na dva načina istodobno (Art. 2). U UPOV-u 1991 ovo ograničenje nije navedeno. Države-potpisnice se nisu mogle složiti oko ove odredbe jer im se zakoni u pogledu patentnog prava razlikuju. U Hrvatskom se zakonodavstvu ova odredba također ne pojavljuje.

³ O toj problematici najbolje govori opaska jednog od sudionika nedavno održane konferencije FAO Komisije za biljne genetske izvore (Rim, 19-30. 06. 1995) koji je primijetio da se tijekom 70-tih godina u forumima bliskim UPOV-u većinom koristio pojam "seljakovo pravo" (farmers rights). Tijekom 80-tih ovaj je pojam erodirao u "seljakovo izuzeće" (farmers exemption) da bi 90-tih postao "seljakova privilegija" (farmer privilege). Stoga se, da bi se naglasila neupitnost, u navedenoj FAO Komisiji isključivo govori o "seljakovom pravu".

Tabela 2. Usporedna tabela najznačajnijih odredbi u svezi zaštite prava oplemenjivača prema UPOV-u 1978, UPOV-u 1991 i prema hrvatskom zakonodavstvu
Table 2. Comparison of main provisions of plant breeders rights under UPOV 1978, UPOV 1991 and Croatian legislation

Odrebe Provisions	UPOV 1978	UPOV 1991	Hrvatsko zakonodavstvo Croatian legislation
Što se zaštićuje Protection coverage	kultivari vrsta navedeni u nacionalnoj listi plant varieties of nationally defined species	kultivari svih rodova i vrsta plant varieties of all genera and species	kultivari svih rodova i vrsta plant varieties of all genera and species
Ocjena opravdanosti zahtjeva za priznavanjem Requirements	jasno se razlikovati, ne biti ponuđena na prodaju ili u prodaji, dovoljno homogena, stabilna clearly distinguishable, must not have been offered for sale or marketed, sufficiently homogeneous, stable	novost, različitost, uniformnost (=homogenost), stabilnost novelty, distinctness, uniformity, stability	1) identitet, homogenost, stabilnost 2) proizvodna vrijednost sorte (prinos, kvaliteta i druge bitne osobine) 3) područja odnosno lokaliteti u kojima ispitivana sorta nadmašuje standardnu sortu u pogledu prinosa, kvalitete i drugih bitnih osobina 1) distinctness, homogeneity, stability 2) agronomical value (yield, quality and other important traits) 3) regions where tested variety shows increased yield, quality or other important trait in comparison with the standard variety
Trajanje zaštite Duration of the Breeder's Right	min. 15 (18)	min. 20 (20)	15 (18)
Opseg zaštite Protection scope	proizvodnja reproduktivnog materijala u svrhu prodaje commercial use of reproductive material of the variety	proizvodnja cjelokupnog materijala u svrhu prodaje commercial use of all material of the variety	proizvodnja reproduktivnog materijala u svrhu prodaje commercial use of reproductive material of the variety
Oplemenjivačevo izuzeće Breeder's exemption	da yes	da (osim u slučaju "izvedenih kultivara") yes (not for "essentially derived" varieties)	da yes
Seljakova privilegija Farmer's privilege	da (ali ne dovoljno jasno naznačeno) yes (but not clearly stated)	ne (ovisno o nacionalnim zakonima) no (up to national laws)	da (ali ne dovoljno jasno naznačeno) yes (but not clearly stated)
Zabrana dvostruke zaštite Prohibition of double protection	da yes	nije spomenuto not stated	nije spomenuto not stated

ZAKLJUČAK

Hrvatsko je zakonodavstvo u potpunosti u skladu s odredbama UPOV ugovora iz 1978. Ukoliko se želi pristupiti članstvu u UPOV-u zakonodavstvo se treba uskladiti s odredbama iz UPOV ugovora iz 1991. za što je potrebna pažljiva analiza mogućih posljedica po hrvatsko poljodjelstvo (Tabela 2).

Prva dva problema (1. Što se zaštićuje, te 2. Ocjena opravdanosti zahtjeva za priznavanjem) su u hrvatskom zakonodavstvu riješena. Trajanje zaštite (3) također je moguće produžiti bez većih problema u praksi.

Mišljenja smo da širenje opsega zaštite (4) na proizvodnju cjelokupnog materijala u svrhu prodaje nije tako lako moguće sprovesti u praksi. Imajući u vidu da se u R. Hrvatskoj siju vrlo male količine certificiranog sjemena u slučaju nekih kultura (npr. samo 3-5 % površina pod krumpirom siju se certificiranim sjemenom, a kod povrtnih kultura te su površine još manje) teško da je moguće osigurati provođenje ovakove zakonske odredbe u praksi.

Također, utvrđivanje "izvedenosti" kultivara (5) tj. ispitivanje genetske distance među kultivarima zahtjeva znatna ulaganja u razvoj molekularne genetike koja bi, čini se, mogla daleko premašiti rezultate pozitivnih utjecaja ovakove zakonske odredbe na razvoj oplemenjivanje bilja u Hrvatskoj. U svakom slučaju tome se treba težiti i imati na umu prilikom financiranja projekata na području poljodjelstva.

Budući da seljakova privilegija (6) ostaje kao pitanje ovisno o nacionalnim zakonodavstvima država-potpisnica, vrijedilo bi je definirati i izričito navesti u budućem zakonu o priznavanju novostvorenih kultivara.

Budući da hrvatskim patentnim pravom nije obuhvaćeno patentiranje kultivara biljnih vrsta problem zabrane dvostruke zaštite (7) je irelevantan u slučaju R. Hrvatske.

PLANT BREEDERS RIGHTS: UPOV 1978, UPOV 1991 AND CROATIAN LEGISLATION

SUMMARY

The paper deals with legislation concerning plant breeders' rights in Croatia in comparison with UPOV models (UPOV 1978 and 1991). Although Republic of Croatia is not a member of UPOV, there is a conformity of its laws concerning PBR with the provisions of the UPOV 1978 Act. However, there are significant differences between UPOV 1978 provisions and those of the 1991 Act. Further work on reviewing the PBR legislation is clearly needed in order to put it in accordance with the UPOV 1991 Act if Croatia wants to become a full member of UPOV.

Key words: Plant Breeders' Rights, UPOV, Breeders' exemption, Farmers' rights, variety approval

LITERATURA - REFERENCES

- 1.*** 1980. Zakon o priznavanju novostvorenih, odobravanju uvođenja u proizvodnju strani i zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja. SL SFRJ Br. 38 od 10 07. 1980, str 1245-1254
2. *** 1990. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o priznavanju novostvorenih, odobravanju uvođenja u proizvodnju stranih i zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja. SL SFRJ Br. 82 od 21. 12. 1990, str. 2289-2293

Z. Šatović i I. Kolak: Zaštita prava oplemenjivača: UPOV 19878, UPOV 1991 i
hrvatsko zakonodavstvo Sjemenarstvo 12(95)6, str.447-484

2. *** 1991. Ukaz o proglašenju Zakona o preuzimanju saveznih zakona u oblasti poljoprivrede i šumarstva koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuju kao republički zakoni. NN RH br. 53 od 08. 10. 1991, str. 1517
4. Correa, M. C. 1994. Sovereign and property rights over plant genetic resources. Background Study Paper No. 2. FAO Commission on Plant Genetic Resources. str. 41
5. IDRC (International Development Research Centre) 1994. People, plants and patents. The impact of intellectual property on biodiversity, conservation, trade and rural society. Ottawa, Canada. str. 118
6. Šatović, Z. i Kolak, I. 1994. Zakonodavstvo na području biotehnologije. Sjemenarstvo 1-2: 71-75
7. Šatović, Z. 1992. Organizacija sjemenskog programa. Sjemenarstvo 2-3: 149-159
8. UPOV 1989. International Convention for the Protection of New Varieties of Plants of December 2, 1961 and Additional Act of November 10, 1972 and Revised Text of October 23, 1978. Geneva, Suisse. str. 64
9. UPOV 1991. International Convention for the Protection of New Varieties of Plants of December 2, 1961, as Revised at Geneva on November 10, 1972, on October 23, 1978, and on March 19, 1991. Geneva, Suisse. str. 31

Adresa autora - Author's address

mr. Zlatko Šatović
prof. dr. Ivan Kolak
Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zavod za oplemenjivanje bilja, genetiku i metodiku istraživanja
Svetošimunska 25
HR - 10 000 Zagreb

Primljeno - Received
10.08.1995.